

Vergaderjaar 2017–2018

27 863

Betalingsverkeer

Nr. 73

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 juli 2018

Bijgevoegd ontvangt u ter informatie de jaarrapportage 2017 van het Maatschappelijke Overleg Betalingsverkeer (hierna: MOB)¹. Aan het MOB nemen vertegenwoordigers van diverse aanbieders en gebruikers in het betalingsverkeer vertegenwoordigd deel. Het MOB richt zich op de bevordering van de maatschappelijke efficiëntie van het retail-betalingsverkeer. Een kort overzicht van de belangrijkste resultaten in 2017 en de prioriteiten voor 2018 volgt hieronder.

Instant payments

De bouw van de benodigde infrastructuur voor het direct (*real-time*) verwerken van betalingsverkeer (*instant payments*) verloopt voorspoedig. Het project ligt op schema om vanaf begin 2019 in Nederland operationeel te zijn. Ik acht het van belang dat het MOB de voortgang van dit project van banken, Betaalvereniging Nederland en De Nederlandsche Bank (DNB) blijft volgen.

Innovaties

Op het gebied van innovaties is het MOB positief over elektronische portemonnees (*mobiele wallets*) en ziet het op dit moment geen maatschappelijke risico's bij het gebruik van dergelijke diensten. In 2017 heeft het MOB tevens biometrische toepassingen in het betalingsverkeer onderzocht en vastgesteld dat deze kunnen bijdragen aan de veiligheid van het betalingsverkeer, doordat klantauthenticatie eenvoudiger wordt. Het MOB roept financiële instellingen op om consumenten goed te informeren en eventuele ontwerpen af te stemmen met vertegenwoordigers van kwetsbare groepen. In het licht van de toenemende digitalisering en de potentiële maatschappelijk impact van innovaties, ook op kwetsbare groepen, ondersteun ik de rol die het MOB bij innovaties in het betalingsverkeer inneemt.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Mobiliteit, overstappen tussen banken en aliases

Het kunnen overstappen naar een andere bank (mobiliteit) zonder ingrijpende gevolgen bevordert de concurrentie tussen banken. In 2017 heeft het MOB een verkenning uitgevoerd naar een vorm van overstappen met nummerbehoud via een alias (bijvoorbeeld een mobiel telefoonnummer of e-mailadres) die is gekoppeld aan het rekeningnummer (IBAN). Op basis hiervan heeft het MOB vastgesteld dat de aliases die consumenten nu gebruiken minder geschikt zijn voor betalingsverkeer met bedrijven. Aangezien de Europese Commissie in het kader van de evaluatie van de Richtlijn Betaalrekeningen in 2019 een analyse zal verrichten naar de kosten en baten van de invoering van nummerportabiliteit zal het MOB haar bevindingen met de Europese Commissie delen. Zoals in de brief van 2 februari 2017 ook is aangegeven is het van belang dat op Europees niveau gedegen onderzoek wordt gedaan naar de impact van verschillende vormen van nummerportabiliteit, waaronder aliasportabiliteit en IBAN-portabiliteit.² Conform de motie van de leden Van Raan en Paternotte zal ik hierover rapporteren aan uw Kamer.³

Best practices voor digitaal machtigen

Het MOB heeft in 2017 adequate methoden voor digitaal machtigen onderzocht en zogenaamde «best practices» hiervoor geformuleerd. Incassobetalingen vormen inmiddels een substantieel en stabiel onderdeel van het girale betalingsverkeer (46%). Gezien het belang van een rechtsgeldig mandaat om incasso's uit te kunnen voeren moet een digitale toestemming volgens het MOB transparant, volledig, veilig, en eenvoudig in te trekken zijn.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Volgens de Bereikbaarheidsmonitor van het MOB blijft de bereikbaarheid en toegankelijkheid van betaaldiensten in Nederland hoog. Uit onderzoek in 2017 bleek echter ook dat kwetsbare groepen soms problemen ondervinden bij het uitvoeren van elementaire betaalverrichtingen, zoals het opnemen en storten van contant geld of afrekenen in winkels. In 2018 zal het MOB hier verder onderzoek naar doen om meer inzicht te krijgen in deze problemen en mogelijke oplossingen. Het MOB heeft in 2017 tevens aandacht van gemeenten en provincies gevraagd voor het blijven accepteren van contant geld bij publieksbalies. Aangezien contant geld nog steeds een rol heeft in het betalingsverkeer en betaaldiensten ook toegankelijk en bereikbaar moeten blijven voor specifieke kwetsbare groepen (zoals ouderen en mensen met een beperking), ondersteun ik de aandacht hiervoor vanuit het MOB. Na de zomer zal ik uw Kamer berichten over de rol en het gebruik van contant geld in Nederland, conform het verzoek van het lid Van Rooijen.⁴

Samenvoeging geldautomatennetwerken

In mei 2017 kondigden drie banken aan dat zij in een periode van drie jaar hun netwerken van geldautomaten zullen samenvoegen. Het MOB is van mening dat deze samenwerking ervoor kan zorgen dat contant geld op lange termijn toegankelijk, beschikbaar en veilig in gebruik blijft. De organisatie die nu reeds het beheer van de geldautomaten voor de banken voert – Geldservice Nederland (GSN) – streeft ernaar de spreiding,

² Kamerstuk 27 863, nr. 68.

³ Kamerstukken 32 013 en 30 111, nr. 182

⁴ Verzoek tijdens het ordedebat van 7 juni 2018 (Handelingen II 2017/18, nr. 91, Regeling van werkzaamheden)

dekkingsgraad en de veiligheid van geldautomaten te verbeteren en heeft een klankbordgroep met vertegenwoordigers van het MOB ingericht om onderwerpen als plaatsingsbeleid, functionaliteit en veiligheid te bespreken. Omdat de samenvoeging maatschappelijke belangen raakt als plaatsingsbeleid, functionaliteit en veiligheid ondersteun ik dit initiatief.

Fraude en veiligheid nieuwe betaaldiensten

Ondanks de recente stijging van de schade door fraude in het elektronische betalingsverkeer (€ 12,9 miljoen in 2017 t.o.v. € 10,2 miljoen in 2016) concludeert het MOB dat de schade in 2017 structureel lager is dan het langjarig gemiddelde. Banken hebben hun controles op meer populaire fraudevormen zoals valsheid in geschrifte en fraude in het postcircuit inmiddels aangescherpt. Desalniettemin roept het MOB consumenten en bedrijven op om onverminderd waakzaam te blijven en de echtheid van een eurobiljet te controleren. In navolging van Rabobank zullen andere banken (waaronder ING en Volksbank⁵) dit jaar de «IBAN-Naam Check» invoeren bij internet- en mobiel bankieren om de kans op fraude en vergissingen van klanten te verkleinen. Ondanks de dalende trend in fraudecijfers is het van belang dat het MOB de ontwikkeling van fraudes in het betalingsverkeer en maatregelen tegen verkeerde overboekingen blijft volgen.

Met de herziene richtlijn betaaldiensten (revised Payment Services Directive – PSD2) worden nieuwe betaaldiensten in Nederland geïntroduceerd. Om het publiek voor te bereiden op de nieuwe betaaldiensten en te informeren over een veilig gebruik en de privacyaspecten heeft het MOB begin 2018 een uitgebreide set vragen en antwoorden gepubliceerd en zal zij in het najaar van 2018 een voorlichtingscampagne starten. Het MOB onderzoekt daarnaast of het mogelijk is extra maatregelen voor kwetsbare groepen te introduceren. Het doel hiervan is om hen op een heldere en toegankelijke manier duidelijk te maken wat het betekent om toegang tot de betaalrekening te geven.

Tot slot

Het MOB vervult een belangrijke functie in het Nederlandse betalingsverkeer. In het MOB worden relevante ontwikkelingen in het betalingsverkeer besproken door een brede groep vertegenwoordigers van zowel aanbieders van betaaldiensten als gebruikers daarvan. Ik blijf uw Kamer periodiek informeren over de resultaten van het MOB.

De Minister van Financiën,
W.B. Hoekstra

⁵ <https://fd.nl/ondernemen/1255277/helpt-minder-foute-overboekingen-door-naamcontrole>